

Եւ յաւելում տալ զգրուատ նորին նուիրակ տէր Ստեփան արաք քահանային, սա թէպէտ փոքրագոյն է անձամբ առ (մեկ բառ անընթեռնելի—Վ. Գ.) մարդկան, սակայն է զուտ և անխառնակ ոսկի, գրեթէ լի ամենայն առաքինութեամբ, հոգևոր և մարմնաւոր, զի ոչինչ կերպիւի նուազ առ ի լրումն տանիլ զինչ և իցէ գործ: Ըստ այնմ. «անասին գեօր զզին ալ, զբաղին գեօրբէզին ալ»³⁰: Արդ, որովչեսեւ սա այսչափ խոհեմ է և ճարտար, ապայ որչափ առաւել և առաքող սորին իցէ՝ հանձարեղ, իմաստուն և նախանձայուզ վասն հայրենեաց:

Ուստի յայտնի երևի զնշան ինչ հաշտութեան Տեառն, որ և նախագուշակութիւն ազատութեան ազգիս, իսկ յայնժամ կատարեալ լինիցի բանս այս, որ զգունդս հայոց զօրաց՝ հանգոյն զպրատան և տպարանի հաստատութիւն տոցէ: Ապայ քաջալերեալ մեր զմեզ սասցուք՝ ահա ժամ է և ժամանակ երգելոյ զերզն պատերազմական սափորովքն Գեղեհոնի: Եւ երկրորդեցուք զբան հրեշտակին, թէ սուր Տեառն և Կատարինեայ, որոյ բազկաւ զօրութեան ակն ունիմք զերծանիլ ի ծառայութենէ: Պատճառեալ ի վատթար բարուց ուսումնատեաց իսկ և զինատեաց հաւուցն մերոց, որք ոչ եղէն ջանքոտ բեզ և Յօվսէփայ մեծի՝ առ ի հաստատել զգարոց և տպարանս, որպէս ի տէր հանկուցեալ կաթուղիկոսն, որ աւելի քան զուստն հազար ռուփ տուեալ եղև նմա ի տէր փոխեցեալ Չակիկեանց Գրիգոր Միքայէլէն³¹ նաև զբամօքն այնմիկ (բացի զբամոցն նուիրակութեան ընդհանուր Հայաստանեաց) զթղթթարան մի ոչ կարաց շինել և պահել ի հաստատութեան, որոյ պատճառն ոչ այլ ինչ էր, եթէ ոչ այն, զի անկայուն սկիզբն ունելով, այսինքն շունելով զտէրութիւն և սուր երկասլորի ի ձեռին ի սուրբ էջմիածին, նմանեցաւ վարդոյ շրջապատեալ փշօք բազմօք և թիւնալի տատասկօք, որոյ վասն և ոչ հաստատի հիմնադրութիւն իրակութեան իմիք անդ³²:

Եւ թէպէտ զգարատունն, ևս տպարանն յալղր օտար յերկրի և յանապատ վայոյի է, սակայն ամենայնի ապահով և բացատ ի փորձանաց, իսկ և միաձուտապէս ի ներ յանդորր հպատակութեան մեծաշուք ողորմած և տիեզերակալ թագուհոյն մեծի, յորմէ երկնչին և սարսիս տէրութիւնք երկրի: Որ և իշխանութիւն ձեր հանդէպն կալով հանապազ նորին ամենամեծ տէրութեանն բարեխօսութեամբ ներկայացուցանել յարժամ զվիշտս և զտառապակրութիւնս ազգիս՝ առ ի քաղցր պահելոյ ողորմած և զթած սիրտ նորին ի վերայ ամենեցուն, ուստի փոխարէն բարեբարութեանդ վարձահատուց լիցի բեզ Տէր և քոյանոցդ իսկ, և երկայնամեայ արասցէ ի օգնութիւն, ի փառս և ի պատիւ մեր:

Սրբազան Յօվսէփի եպիսկոպոսն և Արղութեանց տոհմի Երկայնաբազուկ առաջնորդն ի քէնէ ողջոյն զրէ, վասն որոյ գոհունակեմ ի սիրոյդ, որ և զկնի հինգ երկայն ամաց հազիւ թէ պատասխանեաց երեք երկայնածիգ ի մի օրի-նակ իղթոցս մերոց: Ի տեղի ազդ առնելոյ մեզ զստոյգութիւն համբաւուց և լրոց վասն թագուհոյն մեծի ի խնդիր լինելն անարժանիս, միայն և եթ յոյժ ածէ զմեծութեանդ և քնեալ Գրիգոր Ալէքսանդրովիչին խանդակաթ սիրով յիշատակելն զիս, և ոչինչ բան ի կողմանէ զթածառատ կայսէրուհոյն, յորմէ աէրդ իսկ վկայ և ականջալուր էիր ի Մոսկով քաղաքոջ, ուր երիցս անգամ հրամանաւ նորին փրինս Գալիցիին³³ յորդոր և հրաւէր եղև ինձ, զի յօժարեցայց առնուլ պաշտօն երկրին Ռուսաց և այլն³⁴: Իսկ այժմս ոչ երբէք կարեոր լինի յինչ համոզել յանձն առնուլ առանց նորին հրամանի շարժիլ յայժմանէ և զալ յալցր: Ուստի զնհորն այն մեծ կախեալ կայ ի բարերարութեանէ և իշխանութեանէ քումմէ, զի միայն կարող ես, եթէ կամիցիս, յոյժ զիրաւ կատարել զխնդրուածս իմ և յինիլ առաջին և վերջին պատրօ՞ն, այսինքն պաշտպանիչ և պահապանիչ իմ յազգէ մինչև յազգ:

Սրբազան յառաջնորդէն խնդրեալ եմ, ի քէնէ ևս խնդրեմ, որ իմոյս ամենայն թուղթք, որ առ նա կամ մեծութիւնդ թարգման տացէ ի ֆրանսսաց բարբառ, որ և ի յընթեռնուլն, եթէ շահաւէտ ոչ լինիցի, վնաս ևս ոչ ծագեսցի յայնմանէ, այլ կամք ձեր եղիցի:

Փոքրագոյն ծառայ և անձանոթ իշխանութեանդ Արշակ խոնհարարար